EIROPAS
KOMISIJA

Briselē, 4.5.2018.
COM(2018) 257 final

KOMISIJAS ZIŅOJUMS PADOMEI UN EIROPAS PARLAMENTAM

par to, kā īstenota Padomes Direktīva 91/676/EEK attiecībā uz ūdeņu aizsardzību pret piesārņojumu, ko rada lauksaimnieciskas izcelsmes nitrāti (balstoties uz dalībvalstu ziņojumiem par 2012.-2015. gada periodu)

{SWD(2018) 246 final}

1. IEVADS

Padomes Direktīvas 91/676/EEK (turpmāk "Nitrātu direktīva") mērķis ir samazināt ūdens piesārņojumu, ko rada lauksaimnieciskas izcelsmes nitrāti, un novērst turpmāku šādu piesārņojumu. Nitrātu direktīva ir Ūdens pamatdirektīvas (ŪPD) neatņemama sastāvdaļa un viens no galvenajiem instrumentiem, ar ko aizsargā ūdeņus pret lauksaimnieciskajām slodzēm. Nitrātu direktīvā ir noteiktas vairākas darbības, kas dalībvalstīm jāveic:

- monitorēt nitrātu koncentrāciju un trofisko stāvokli visu veidu ūdensobjektu ūdenī,
- balstoties uz direktīvas I pielikumā definētajiem kritērijiem, apzināt ūdeņus, kas ir piesārņoti vai varētu tikt piesārņoti,
- noteikt nitrātjutīgās zonas, proti, platības ar noteci ūdeņos, kuras veicina piesārņošanos,
- izveidot labas lauksaimniecības prakses kodeksus, ko brīvprātīgi īsteno visā dalībvalsts teritorijā,
- izveidot rīcības programmas, kas ietver virkni pasākumu, kuru mērķis ir novērst un samazināt ūdeņu piesārņošanu ar nitrātiem, un kas obligāti jāīsteno noteiktajās nitrātjutīgajās zonās vai visā valsts teritorijā,
- vismaz reizi četros gados pārskatīt un, iespējams, grozīt noteiktās nitrātjutīgās zonas un rīcības programmas,
- reizi četros gados iesniegt Komisijai progresa ziņojumu par direktīvas īstenošanu, kurā ietver informāciju par labas lauksaimniecības prakses kodeksiem, nitrātjutīgajām zonām, ūdens monitoringa rezultātiem un attiecīgiem rīcības programmu aspektiem.

27 dalībvalstis jau trešo reizi, bet Horvātija pirmo reizi ir iesniegušas ziņojumu saskaņā ar Nitrātu direktīvas 10. pantu. Tagad ir iespējams veikt salīdzināšanu ar iepriekšējiem pārskata periodiem par 27 dalībvalstīm. Ziņojumi un pievienotie ūdens kvalitātes dati visām 28 dalībvalstīm bija jāiesniedz līdz 2016. gada jūnijam. Taču šo termiņu ievēroja tikai 12 dalībvalstis[1], turklāt dažas no tām nebija iesniegušas daļu attiecīgās informācijas un tā tika paziņota vēlāk. 19 dalībvalstis trūkstošo vai laboto informāciju iesniedza tikai 2017. gadā[2]. Pilnīga informācija Komisijai kļuva pieejama tikai 2017. gada oktobrī.

Šā ziņojuma pamatā galvenokārt ir dalībvalstu sniegtā informācija par laikposmu no 2012. līdz 2015. gadam, un tam ir pievienots Komisijas dienestu darba dokuments **(**SWD(2018)246**),** kurā ir iekļautas kartes un tabulas ar ES līmeņa un dalībvalstu līmeņa rādītājiem par lauksaimnieciskas izcelsmes barības vielu radītajām slodzēm, ūdens kvalitāti un noteiktajām nitrātjutīgajām zonām.

Publicējot šo ziņojumu, Komisija izpilda savus pienākumus, kas noteikti 11. pantā. Šā ziņojuma vajadzībām savāktā informācija tika izmantota nesen ierosinātajā

[1] Beļģija, Horvātija, Igaunija, Itālija, Īrija, Lietuva, Nīderlande, Portugāle, Slovākija, Slovēnija, Somija un Zviedrija.

[2] Apvienotā Karaliste, Bulgārija, Čehijas Republika, Dānija, Francija, Grieķija, Horvātija, Itālija, Īrija, Latvija, Malta, Nīderlande, Portugāle, Rumānija, Somija, Spānija, Ungārija, Vācija un Zviedrija.

Dzeramā ūdens direktīvas pārskatītajā versijā[3]. Tāda lauksaimniecības prakse kā mēslošana patiešām ietekmē dzeramā ūdens kvalitāti. Pārlieks nitrātu daudzums dzeramajā ūdenī var ietekmēt veselību, t. i., izraisīt methemoglobinēmiju, kas liedz asinīm normāli pievadīt audiem skābekli, kā rezultātā rodas cianoze vai, ja nitrātu koncentrācija ir lielāka, asfiksija, kura zīdaiņiem var būt nāvējoša. Tādējādi tendences, kas novērotas Nitrātu direktīvas īstenošanas gaitā, var ietekmēt tīra dzeramā ūdens piegādi visiem iedzīvotājiem.

Nitrātu direktīva palīdz mazināt slāpekļa un fosfora ieplūšanu biosfērā un okeānos — vienu no deviņiem planētas procesiem, kam zinātniskās aprindas ir noteikušas robežas. Turklāt barības vielu plūsmas un bioloģiskās daudzveidības zudums ir divi planētas procesi, kuriem noteiktās robežas jau ir pārkāptas. Papildus tam direktīva veicina arī ilgtspējīgas attīstības mērķu sasniegšanu Eiropas Savienībā, palīdzot samazināt ar pārtikas ražošanu saistīto negatīvo ietekmi uz vidi (2. IAM), sekmējot ūdens kvalitātes uzlabošanos (6. IAM) un samazinot piesārņojumu, kas skar saldūdeņus un ekosistēmas[4] (14. un 15. IAM).

2. LAUKSAIMNIECISKO SLODŽU IZMAIŅAS

Lauksaimniecība, kuras vajadzībām tiek izmantota gandrīz puse ES teritorijas, dod sabiedrībai dažādus labumus. Taču dažas lauksaimniecības darbības rada noslogojumus ūdensobjektiem, ietekmējot vitāli svarīgu ūdens ekosistēmu veselīgumu.

Šajā sadaļā ir apkopota dalībvalstu paziņotā informācija par lauksaimnieciskajām slodzēm, kas izraisa ūdens piesārņošanos ar nitrātiem un eitrofikāciju. Jānorāda, ka dalībvalstu paziņotā informācija ir papildināta ar datiem, kas iegūti no *Eurostat*, jo tos ir vieglāk salīdzināt ES līmenī[5].

Lauksaimniecības dzīvnieku populācija

Ja kādā vietā ir liela dzīvnieku koncentrācija un radītais kūtsmēslu daudzums nav samērīgs ar zemes pieejamību un kultūraugu vajadzībām, rodas liels risks videi. Šīs nelīdzsvarotības rezultātā rodas barības vielu pārpalikums, un no tā liela daļa agrāk vai vēlāk nokļūst ūdenī un gaisā, ja vien tas netiek eksportēts prom no reģiona, kas savukārt dažkārt rada papildu noslogojumus saņēmējās platībās.

Vidējais lauksaimniecības dzīvnieku blīvums[6] ES 28 2013. gadā bija 0,73 nosacītās liellopu vienības (NLV) uz hektāru izmantotās lauksaimniecības zemes platības (ILZP). Lielākais blīvums bija vērojams Nīderlandē (3,57), Maltā (2,99) un Beļģijā (2,68), bet vismazākais blīvums bija Bulgārijā (0,21), Latvijā (0,26) un Lietuvā (0,29). Salīdzinājumā ar 2010. gadu vidējais lauksaimniecības dzīvnieku blīvums ES 28 ir samazinājies (–2,9 %). Vislielākais relatīvais blīvuma samazinājums ir vērojams Grieķijā (–18,9 %), Maltā (–17,9 %) un Dānijā (–14,4 %), bet vislielākais pieaugums — Austrijā (+7,2 %), Īrijā (+4,5 %), Somijā (+3,7 %) un Vācijā (+3,5 %).

---

3 COM(2017) 753 *final*: http://ec.europa.eu/environment/water/water-drink/pdf/revised_drinking_water_directive.pdf.

4 SWD(2016) 390 *final*: https://ec.europa.eu/europeaid/sites/devco/files/swd-key-european-actions-2030-agenda-sdgs-390-20161122_en.pdf.

5 Dalībvalstu kopsavilkuma lapu (VIII sadaļa) iedaļā "Lauksaimnieciskās slodzes" ir izmantoti tikai tie dati, ko dalībvalstis paziņojušas saskaņā ar Nitrātu direktīvu. Jānorāda, ka dažos gadījumos ir konstatētas nesakritības starp dalībvalstu paziņotajiem un *Eurostat* datiem.

6 Sk. dienestu darba dokumenta II sadaļas 18. tabulu un 36. un 37. attēlu.

Salīdzinot 2008.–2011. gada pārskata periodu ar 2012.–2015. gada pārskata periodu, var konstatēt šādas dzīvnieku skaita izmaiņas:

- liellopi: neliels samazinājums ES 28 līmenī (–0,7 %)[7]; ievērojams relatīvais populācijas pieaugums Ungārijā (+13,8 %), Igaunijā (+8,6 %), Latvijā (+8 %), Kiprā (+5 %) un Nīderlandē (+4,4 %), savukārt samazinājums — Rumānijā (–10,8 %), Maltā (–5,2 %), Grieķijā (–5,1 %) un Lietuvā (–4,2 %),
- piena liellopi: neliels samazinājums ES 28 līmenī (–0,9 %)[8]; ievērojams populācijas pieaugums Itālijā (+13,9 %), Īrijā (+10,3 %), Kiprā (+6,3 %) un Nīderlandē (+4,8 %), savukārt relatīvs samazinājums — Horvātijā (–19,1 %), Lietuvā (–14,7 %), Polijā (–12 %), Grieķijā (–11,3 %), Slovākijā (–11,2 %) un Maltā (–5 %),
- cūkas: samazinājums ES 28 līmenī (–3 %)[9]; lielāks relatīvais populācijas pieaugums Portugālē (+7,8 %), Vācijā (+4,3 %) un Luksemburgā (+3,5 %), savukārt samazinājums — Slovēnijā (–28,5 %), Maltā (–24,8 %) un Kiprā (–22,3 %),
- mājputni: samazinājums ES 28 līmenī (–0,5 %)[10]; lielāks relatīvais pieaugums Vācijā (+37,6 %), Luksemburgā (+33,3 %) un Somijā (+28,7 %), savukārt samazinājums — Kiprā (–42,5 %), Grieķijā (–24,2 %) un Portugālē (–19 %).

Mēslojuma izmantojums

Eurostat dati liecina, ka 2012.–2014. gadā ES 28 līmenī tika izmantots 9,2 kt dzīvnieku mēslu izcelsmes slāpekļa. Tas ir par 2,6 % mazāk salīdzinājumā ar 2008.–2011. gadu[11]. Kūtsmēslu izcelsmes N izmantojums palielinājās vairāk nekā par 5 % Ungārijā un Latvijā, bet samazinājās vairāk nekā par 5 % Bulgārijā, Čehijas Republikā, Kiprā, Maltā, Polijā, Rumānijā un Slovēnijā.

ES 28 līmenī 2012.–2014. gadā tika izmantots 1,61 kt[12] dzīvnieku mēslu izcelsmes fosfāta, kas ir par 3,1 % mazāk salīdzinājumā ar 2008.–2011. gadu. Kūtsmēslu izcelsmes fosfora izmantojums palielinājās vairāk nekā par 5 % Ungārijā, bet samazinājās vairāk nekā par 5 % Bulgārijā, Čehijas Republikā, Horvātijā, Kiprā, Maltā, Nīderlandē, Polijā, Rumānijā un Slovēnijā.

Kopējais slāpekļa un fosfātu minerālmēslu izmantojums ES 28 2012.–2015. gada pārskata periodā bija attiecīgi par 4 %[13] un 6 %[14] lielāks nekā 2008.–2011. gada pārskata periodā. Starp dalībvalstīm pastāv ļoti lielas atšķirības: sākot no slāpekļa minerālmēslu izmantojuma samazinājuma par 30 % Slovākijā un fosfātu minerālmēslu izmantojuma samazinājuma par 46 % Nīderlandē līdz abu veidu minerālmēslu izmantojuma palielinājumam par 56 % Bulgārijā.

Lai gan mēslojuma izmantojuma samazināšanās tendence ES līmenī atspoguļo kopējo dzīvnieku skaita samazinājumu (–3,6 %)[15], tendences dalībvalstu līmenī ietekmē arī citas norises, piemēram, mēslojuma izmantošana enerģijas ražošanai.

---

7 Sk. dienestu darba dokumenta II sadaļas 12. tabulu.
8 Sk. dienestu darba dokumenta II sadaļas 13. tabulu un 26. un 27. attēlu.
9 Sk. dienestu darba dokumenta II sadaļas 14. tabulu un 28. un 29. attēlu.
10 Sk. dienestu darba dokumenta II sadaļas 15. tabulu un 30. un 31. attēlu. Izmantoti *Eurostat* 2010. un 2013. gada dati.
11 Sk. dienestu darba dokumenta II sadaļas 21. tabulu un 42. un 43. attēlu.
12 Sk. dienestu darba dokumenta II sadaļas 22. tabulu un 44. un 45. attēlu.
13 Sk. dienestu darba dokumenta II sadaļas 19. tabulu un 38. un 39. attēlu.
14 Sk. dienestu darba dokumenta II sadaļas 20. tabulu un 40. un 41. attēlu.
15 Sk. dienestu darba dokumenta II sadaļas 17. tabulu un 34. un 35. attēlu.

Dalībvalstu līmenī starp kūtsmēslu izcelsmes slāpekļa un slāpekļa minerālmēslu izmantošanu pastāv ļoti cieša sakarība; arī izmantotais daudzums ir ļoti līdzīgs. Lai gan šāda sakarība zināmā mērā ir spēkā arī attiecībā uz kūtsmēslu izcelsmes fosfora un fosfora minerālmēslu izmantojumu, valstīs, kurās lauksaimniecības dzīvnieku blīvums ir liels (piem., DK, BE, NL), fosfātu minerālmēsli tiek izmantoti relatīvi maz, ja salīdzina ar kūtsmēslu izcelsmes fosfora izmantojumu.

Barības vielu bilance

Nitrātu direktīva rosina uz līdzsvarotu mēslošanu lauku saimniecībās, kas nozīmē, ka jāizvairās no zudumiem un jādod kultūraugiem tieši tik daudz barības vielu, cik tiem vajadzīgs.

Barības vielu bilance ir starpība starp ievadītajām barības vielām (galvenokārt kūtsmēsli un mēslojums), kas nonāk lauksaimniecības sistēmā, un izvadītajām barības vielām (kultūraugu un ganību uzņemtās barības vielas), kas atstāj šo sistēmu[16]. Ja visu zemē iestrādāto mēslojuma un dzīvnieku mēslu daudzumu neuzsūc augi vai tas netiek aizvākts ražas novākšanas laikā, rodas barības vielu pārpalikums. Pārpalikums var zust vidē vai, uzkrādamies augsnē, radīt turpmāku zudumu risku.

Gan neto slāpekļa, gan neto fosfātu bilance ES 28 līmenī laikā no 2008.–2011. gada pārskata perioda līdz 2012.–2015. gada pārskata periodam nedaudz pieauga: attiecīgi no 31,8 kg N/ha līdz 32,5 kg N/ha[17] un no 1,8 kg P/ha līdz 2,0 kg P/ha[18]. Tas nozīmē, ka iespējamie zudumi vidē ES līmenī ir lielāki nekā iepriekšējā periodā, lai arī dalībvalstu starpā pastāv lielas atšķirības.

Laikposmā no 2012. līdz 2014. gadam visās dalībvalstīs, izņemot Rumāniju, bija slāpekļa pārpalikums. Vislielākais slāpekļa pārpalikums (>50 kg/ha) bija Apvienotajā Karalistē, Beļģijā, Čehijas Republikā, Dānijā, Kiprā, Luksemburgā un Nīderlandē. Kas attiecas uz fosfātiem — vislielākais fosfora pārpalikums (>5 kg/ha) bija Beļģijā, Dānijā, Horvātijā, Kiprā un Maltā. Tomēr astoņās dalībvalstīs pastāvēja fosfora deficīts; vislielākais — Bulgārijā un Igaunijā.

Lauksaimnieciskas izcelsmes slāpekļa ienese vidē

Ne visas dalībvalstis ir iesniegušas informāciju par to, cik lielā mērā lauksaimniecība veicina slāpekļa ienesi ūdens vidē[19]. Saskaņā ar dažu dalībvalstu sniegto informāciju lauksaimniecība joprojām ir galvenais vidē ienestā slāpekļa avots. Dalībvalstīs, kas paziņoja salīdzināmus datus par abiem periodiem, vidējā slāpekļa ienese bija samazinājusies par 3 %.

3. ŪDENS MONITORINGS

Labs ūdens kvalitātes monitorings ir Nitrātu direktīvas pareizas īstenošanas izejas punkts, jo monitorings ir ļoti svarīgs piesārņotu ūdeņu atklāšanā un nitrātjutīgu zonu (NJZ) noteikšanā, kā arī pienācīgu pasākumu veikšanai rīcības programmu ietvaros. Nitrātu direktīvā ir noteikti daži vispārīgi noteikumi par monitoringu, taču par monitoringa programmas un stratēģijas (staciju atrašanās vieta, tīkla blīvums, paraugu ņemšanas biežums un grafiks utt.) formulēšanu ir atbildīgas dalībvalstis.

---

16 ESAO, *OECD Compendium of Agri-environmental Indicators*, OECD Publishing, Parīze, 2013: http://dx.doi.org/10.1787/9789264186217-en.

17 Sk. dienestu darba dokumenta II sadaļas 23. tabulu un 46. un 47. attēlu.

18 Sk. dienestu darba dokumenta II sadaļas 24. tabulu un 48. un 49. attēlu.

19 Tikai 12 dalībvalstis sniedza datus gan par 2008.–2011. gada, gan par 2012.–2015. gada pārskata periodu. Sk. dienestu darba dokumenta II sadaļas 6. tabulu.

Paziņotie dati rāda, ka dalībvalstu centieni ūdens monitoringa jomā nav viendabīgi un ka ir izveidots daudz jaunu staciju, bet nav kopīgu ES mēroga tendenču. Monitoringa intensitāte (piemēram, monitoringa tīklu blīvums un paraugu ņemšanas biežums) dažādās dalībvalstīs ievērojami atšķiras un ne vienmēr labi atbilst faktiskajiem noslogojumiem.

Gruntsūdens monitorings

2012.–2015. gada pārskata periodā paziņoto gruntsūdeņu monitoringa staciju kopskaits ES 28 bija 34 901 stacija — gandrīz tikpat daudz kā iepriekšējā pārskata periodā[20].

Tīkla vidējais blīvums ES 28 ir aptuveni 8 stacijas uz 1000 km^2 zemes platības. Visblīvākais tīkls ir Maltā un Beļģijā — attiecīgi 130 un 97 stacijas uz 1000 km^2 zemes platības. Savukārt visretākais tīkls ir Somijā un Zviedrijā — mazāk nekā 1 stacija uz 1000 km^2.

Paraugu ņemšanas biežums variē no mazāk nekā vienas reizes gadā Dānijā, Latvijā, Polijā un Zviedrijā līdz aptuveni piecām reizēm gadā Beļģijā un Horvātijā, savukārt vidējais rādītājs ir gandrīz divas reizes gadā[21].

Virszemes ūdeņu monitorings

Laikposmā no 2012. līdz 2015. gadam paziņoto saldūdens staciju kopskaits ES bija par aptuveni 23 % lielāks salīdzinājumā ar 2008.–2011. gadu, proti, 33 042 stacijas. Vidējais blīvums ir 7,6 stacijas uz 1000 km^2; visblīvākais tīkls ir Čehijas Republikā, Beļģijā un Apvienotajā Karalistē, bet visretākais — Horvātijā, Vācijā un Somijā[22].

Paziņotie dati par sālsūdens stacijām ir satraucoši: monitoringa staciju kopskaits ES ir samazinājies par 29 % — no 3135 iepriekšējā periodā līdz 2205 šajā periodā. Francijā, Grieķijā, Portugālē, Polijā un Spānijā šis samazinājums bija lielāks par 50 %[23]. Dažu dalībvalstu centieni sālsūdens monitoringa jomā ne vienmēr atbilst to kopējās piekrastes zonas nozīmīgumam.

Ūdens paraugu ņemšanas (no visiem ūdensobjektiem) biežums variē no gandrīz 1 reizes gadā Zviedrijā līdz aptuveni 20 reizēm gadā Īrijā[24].

4. ŪDENS KVALITĀTE UN TENDENCES

Gruntsūdeņi

Gruntsūdeņu kvalitāte

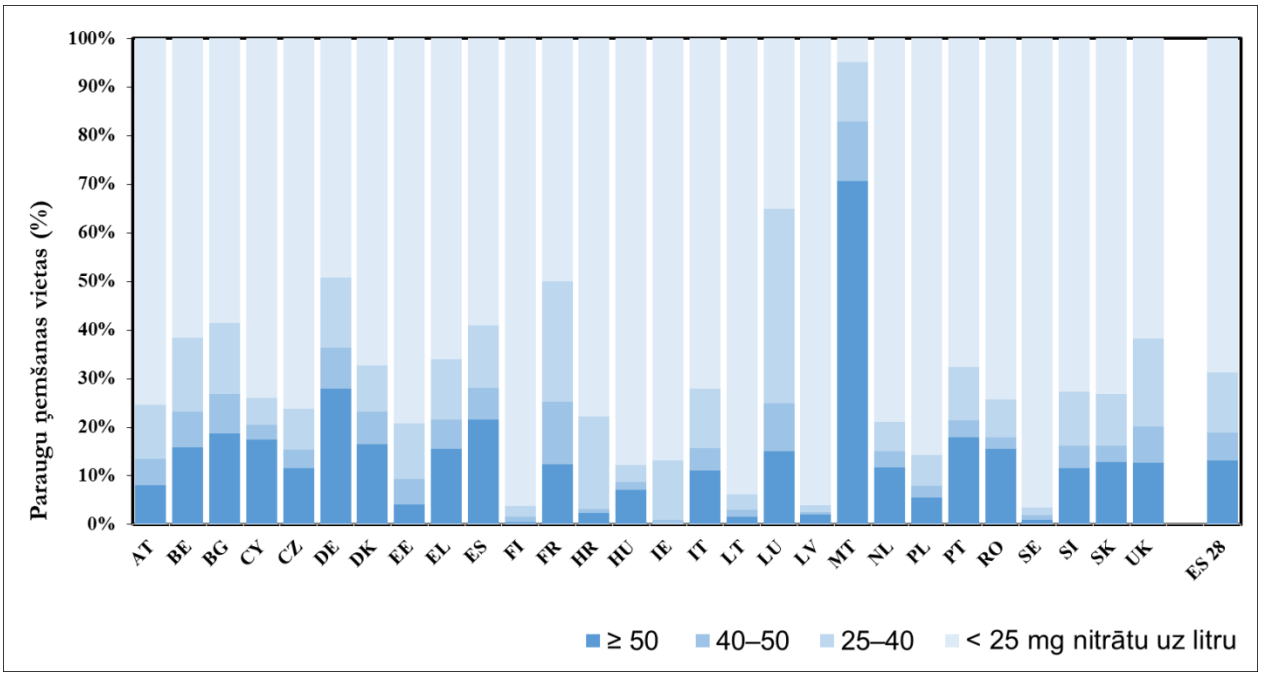
2012.–2015. gadā 13,2 % gruntsūdens staciju tika pārsniegti 50 mg nitrātu uz litru, bet 5,7 % staciju šis daudzums bija no 40 līdz 50 mg/l[25]. Tas ir nedaudz labāk salīdzinājumā ar iepriekšējo pārskata periodu, kurā 14,4 % staciju tika pārsniegti 50 mg/l un 5,9 % staciju šis rādītājs bija no 40 līdz 50 mg/l.

Starp dalībvalstīm pastāv lielas atšķirības: Īrijā, Somijā un Zviedrijā vidēji nebija gandrīz nevienas gruntsūdens stacijas, kurā rādītājs pārsniegtu 50 mg/l, savukārt Maltā, Vācijā un Spānijā 50 mg nitrātu uz litru tika pārsniegti vidēji attiecīgi 71 %,

20 Sk. dienestu darba dokumenta I sadaļas 1. tabulu un 1. attēlu.
21 Sk. dienestu darba dokumenta I sadaļas 2. attēlu.
22 Sk. dienestu darba dokumenta I sadaļas 2. tabulu un 3. attēlu.
23 Sk. dienestu darba dokumenta I sadaļas 3. tabulu.
24 Sk. dienestu darba dokumenta I sadaļas 4. attēlu.
25 Sk. dienestu darba dokumenta I sadaļas 4. tabulu, 5. attēlu, 1. un 2. karti.

28 % un 21,5 % gruntsūdens staciju. Tomēr dažādu dalībvalstu datu salīdzināmību ierobežo monitoringa tīklu un stratēģiju atšķirības.

Viszemākā nitrātu koncentrācija tika konstatēta artēziskajos ūdeņos un karsta gruntsūdeņos — tikai 5 % staciju koncentrācija sasniedza vai pārsniedza 50 mg/l, bet visbiežāk stacijās koncentrācija sasniedza vai pārsniedza 50 mg/l 5–15 m dziļos gruntsūdeņos[26].

A attēls. *Biežuma diagramma, kas atspoguļo nitrātu gada vidējo koncentrāciju gruntsūdenī*[27]*. Rezultāti ir uzrādīti par visām gruntsūdeņu stacijām dažādos dziļumos.*

Gruntsūdens kvalitātes tendences

Salīdzinot 2012.–2015. gada perioda ūdens monitoringa rezultātus ar 2008.–2011. gada rezultātiem, var secināt, ka 74 % staciju ūdens kvalitāte ir palikusi tāda pati vai uzlabojusies. 42 % no ES esošajām stacijām rezultāti bija stabili, bet 32 % staciju bija vērojams piesārņojuma samazinājums. Ūdens kvalitāte bija pasliktinājusies 26 % staciju[28], līdzīgi kā iepriekšējos pārskata periodos. Procentuāli visvairāk staciju, kurās bija vērojami uzlabojumi, bija Bulgārijā (40,9 %), Maltā (46,3 %) un Portugālē (43,6 %), procentuāli visvairāk staciju ar stabiliem rezultātiem bija Zviedrijā (98 %), bet procentuāli visvairāk staciju, kurās rezultāti bija pasliktinājušies, bija Igaunijā (44,4 %), Maltā (43,9 %) un Lietuvā (58,5 %). Tātad dažās valstīs pastāv galējas pretišķības — piesārņoto teritoriju stāvoklis pasliktinās, bet tīro teritoriju stāvoklis uzlabojas.

26 Sk. dienestu darba dokumenta I sadaļas 6. attēlu.

27 *A attēla salīdzināšana ar iepriekšējo pārskata periodu biežuma diagrammu, kas atspoguļo nitrātu gada vidējo koncentrāciju gruntsūdenī un ir iekļauta Komisijas ziņojumos Padomei un Eiropas Parlamentam un attiecīgajos pievienotajos Komisijas dienestu darba dokumentos, var būt apgrūtināta, jo ir iespējamas būtiskas atšķirības uzraudzīto staciju skaitā.*

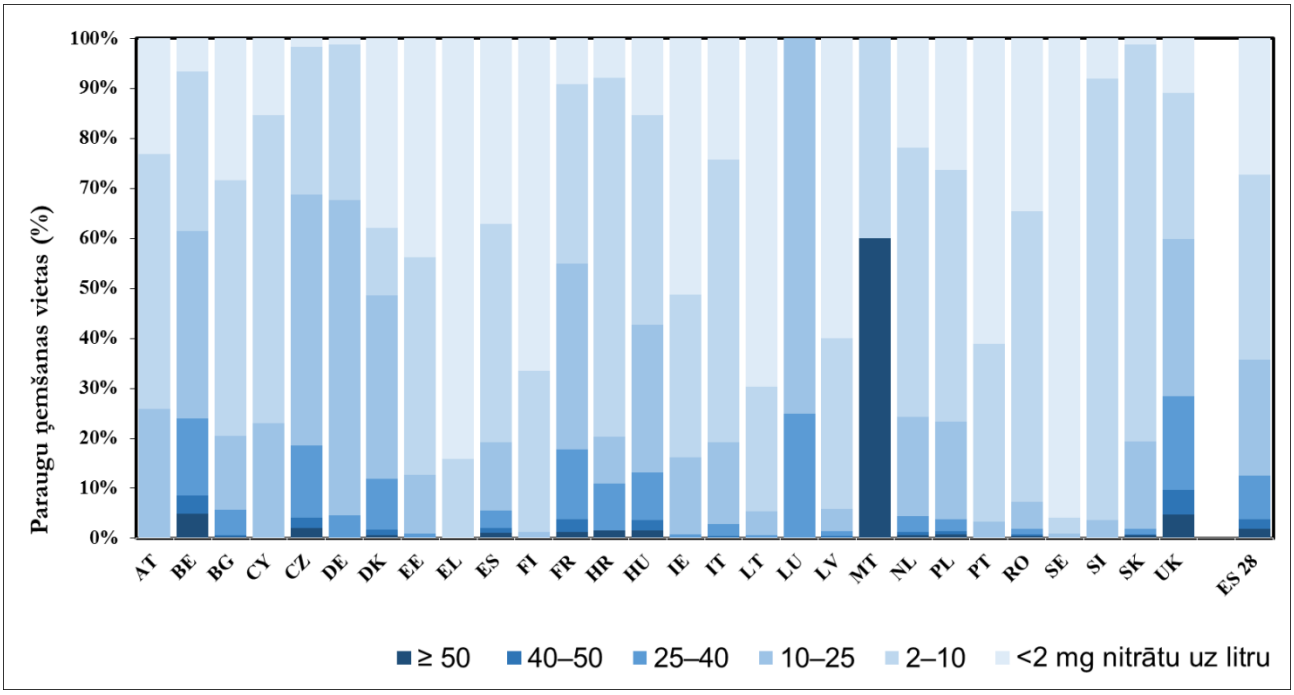
28 Sk. dienestu darba dokumenta I sadaļas 7. attēlu.

Virszemes ūdeņi

Virszemes saldūdeņu kvalitāte

Nitrātu koncentrācija

Kā liecina visu to monitoringa staciju gada vidējie rādītāji, par kurām tika ziņots, 64,3 % staciju nitrātu daudzums bija mazāks par 10 mg uz litru, 2 % staciju to koncentrācija bija no 40 līdz 50 mg uz litru, bet 1,8 % staciju tā pārsniedza 50 mg uz litru. Šie rādītāji ir labāki salīdzinājumā ar iepriekšējo pārskata periodu, kurā 2,5 % staciju tika pārsniegti 50 mg uz litru un 2,5 % staciju šis rādītājs bija no 40 līdz 50 mg uz litru[29]. Vislielākais to staciju īpatsvars, kurās nitrātu koncentrācija bija vienāda ar vai lielāka par 50 mg/l, bija Maltā, savukārt Zviedrijā, Īrijā un Grieķijā bija proporcionāli visvairāk staciju, kurās nitrātu koncentrācija bija mazāka par 2 mg/l.

***B attēls**. Biežuma diagramma, kas attēlo nitrātu gada vidējo koncentrāciju virszemes saldūdeņos (upēs un ezeros)*

Eitrofikācija

Iesniegtie dati par eitrofikāciju ir diezgan neviendabīgi — dažas dalībvalstis iesniedza datus tikai par dažu veidu ūdeņiem, bet citas dalībvalstis par eitrofikācijas stāvokli nesniedza nekādus datus[30]. Turklāt trofiskā stāvokļa novērtējums dažādās dalībvalstīs ievērojami atšķīrās — ne tikai attiecībā uz izmantotajiem parametriem, bet arī metodiku, ko izmanto trofiskā stāvokļa klašu noteikšanai[31].

No visām upju monitoringa stacijām, par kurām tika iesniegts ziņojums, 12 % un 7 % staciju ūdeņi bija attiecīgi eitrofiski un hipertrofiski, savukārt 31 % un 21 % staciju ūdeņi bija attiecīgi oligotrofiski vai ultraoligotrofiski[32]. No visām

29 Sk. dienestu darba dokumenta I sadaļas 5. tabulu, 8. attēlu un 9. karti.

30 Sk. dienestu darba dokumenta VII sadaļu.

31 Sk. dalībvalstu kopsavilkuma lapas dienestu darba dokumenta VIII sadaļā.

32 Sk. dienestu darba dokumenta I sadaļas 12. attēlu.

dalībvalstīm, kas iesniedza datus par upju eitrofikāciju, Kiprā, Slovēnijā, Portugālē, Grieķijā, Ziemeļīrijā, Rumānijā, Latvijā un Bulgārijā eitrofiski vai hipertrofiski ūdeņi bija procentuālā izteiksmē salīdzinoši nedaudzās upju stacijās, savukārt Austrijā, Luksemburgā, Spānijā, Lietuvā, Čehijas Republikā, Beļģijā, Horvātijā un Maltā šādi ūdeņi tika konstatēti procentuālā izteiksmē relatīvi daudzās upju stacijās[33].

No visām ezeru monitoringa stacijām, par kurām tika iesniegts ziņojums, 18 % un 8 % staciju ūdeņi bija attiecīgi eitrofiski un hipertrofiski, savukārt 45 % un 1 % staciju ūdeņi bija attiecīgi oligotrofiski vai ultraoligotrofiski[34]. No visām dalībvalstīm, kas ziņoja par ezeru eitrofikāciju, vismazākais eitrofisku vai hipertrofisku ezeru īpatsvars bija Maltā, Rumānijā un Austrijā. Bulgārija, Horvātija un Polija bija tās dalībvalstis, kurās eitrofisku vai hipertrofisku ezeru īpatsvars bija relatīvi liels.

Virszemes saldūdens kvalitātes tendences

Salīdzinājumā ar 2008.–2011. gada pārskata periodu ir vērojamas pozitīvas tendences — nitrātu gada vidējās koncentrācijas rādītājs ir uzlabojies 31 % no visām saldūdeņu monitoringa stacijām, turklāt 9 % no tām uzlabojums bija ievērojams. Pusē monitoringa staciju situācija nav mainījusies. Diemžēl 19 % no visām saldūdeņu monitoringa stacijām saldūdens kvalitāte ir pasliktinājusies, turklāt 5 % no šīm stacijām kvalitātes samazinājums ir ievērojams[35, 36].

Virszemes saldūdeņu trofiskā stāvokļa tendences ES līmenī nav nosakāmas, jo trūkst datu un atšķiras metodika, ko dalībvalstis izmanto trofiskā stāvokļa noteikšanai.

Sālsūdeņi

Sālsūdeņos[37] nitrātu koncentrācija ir zemāka nekā saldūdenī; 0,7 % staciju tā ir vienāda ar vai lielāka par 25 mg/l, bet 75,7 % staciju tā ir zemāka nekā 2 mg/l, kā liecina gada vidējās vērtības[38]. Tas ir nedaudz labāk salīdzinājumā ar iepriekšējo pārskata periodu, kurā nitrātu gada vidējā koncentrācija bija vienāda ar vai lielāka par 25 mg/l 1,4 % monitoringa staciju. Taču periodu salīdzinājumu apgrūtina tas, ka ir ievērojami samazinājies monitoringa staciju skaits.

Datus par pārejas, piekrastes un jūras ūdeņu eitrofikāciju iesniedza tikai nedaudzas dalībvalstis. Datus par pārejas ūdeņiem iesniedza tikai astoņas dalībvalstis (Itālija, Īrija, Latvija, Lietuva, Malta, Polija, Rumānija un Spānija) un divi reģioni (Flandrija un Ziemeļīrija). Iesniegtie dati par sešiem no minētajiem reģioniem/valstīm diemžēl liecināja, ka eitrofiski vai hipertrofiski ir 100 % ūdeņu[39].

Datus par piekrastes ūdeņiem iesniedza tikai deviņas dalībvalstis (Bulgārija, Itālija, Latvija, Malta, Polija, Rumānija, Slovēnija, Somija un Spānija) un viens reģions

33 Maltā nav ne upju, ne ezeru, taču šī valsts pie virszemes saldūdens objektiem pieskaita ieleju sistēmas un stāvošus ūdeņus.

34 Sk. dienestu darba dokumenta I sadaļas 13. attēlu.

35 Sk. dienestu darba dokumenta VII sadaļu. Ievērojams piesārņojuma pieaugums ir tad, ja starpība starp nitrātu koncentrāciju vienā pārskata periodā un nitrātu koncentrāciju otrā pārskata periodā ir vismaz +5 mg/l.

36 Sk. dienestu darba dokumenta I sadaļas 11. attēlu.

37 "Sālsūdeņi" ir pārejas, piekrastes un jūras ūdeņi.

38 Sk. dienestu darba dokumenta I sadaļas 3. tabulu.

39 Sk. dienestu darba dokumenta I sadaļas 13. attēlu.

(Ziemeļīrija). Še savukārt piecos no minētajiem reģioniem/valstīm eitrofiski vai hipertrofiski bija vairāk nekā 50 % piekrastes ūdeņu[40]. Datus par jūras ūdeņu eitrofikāciju iesniedza tikai Itālija, Latvija un Rumānija[41].

5. NITRĀTJUTĪGO ZONU NOTEIKŠANA

Saskaņā ar Nitrātu direktīvu dalībvalstīm ir jānosaka nitrātjutīgās zonas, kas ir platības ar noteci ūdeņos, kuri ir piesārņoti vai pakļauti riskam tikt piesārņotiem. Dalībvalstis, nosakot nitrātjutīgās zonas, tā vietā, lai noteiktu īpašas zonas, var izvēlēties visās lauksaimniecības zemēs piemērot rīcības programmu. Šo pieeju ir izmantojusi Austrija, Dānija, Somija, Vācija, Īrija, Lietuva, Luksemburga, Malta, Nīderlande, Rumānija, Slovēnija, Flandrijas reģions un Ziemeļīrija.

Dalībvalstīm, kas izvēlējušās noteikt īpašas zonas, ir jādefinē šajā noteikšanā izmantojamie kritēriji. Šie kritēriji ir balstīti piesārņotu ūdeņu kritērijos, kas definēti direktīvas I pielikumā, taču tie var atšķirties pa dalībvalstīm.

Ja ņem vērā arī dalībvalstis, kas izmanto visas teritorijas pieeju, kopējā NJZ platība ir palielinājusies no 1 951 898 km^2 2012. gadā līdz aptuveni 2 175 861 km^2 2015. gadā[42], kas ir aptuveni 61 % no lauksaimniecības platības[43]. Tas nozīmē, ka uz 61 % ES lauksaimniecības zemes tiek attiecināti pienākumi, kuru mērķis ir panākt sabalansētu mēslošanu.

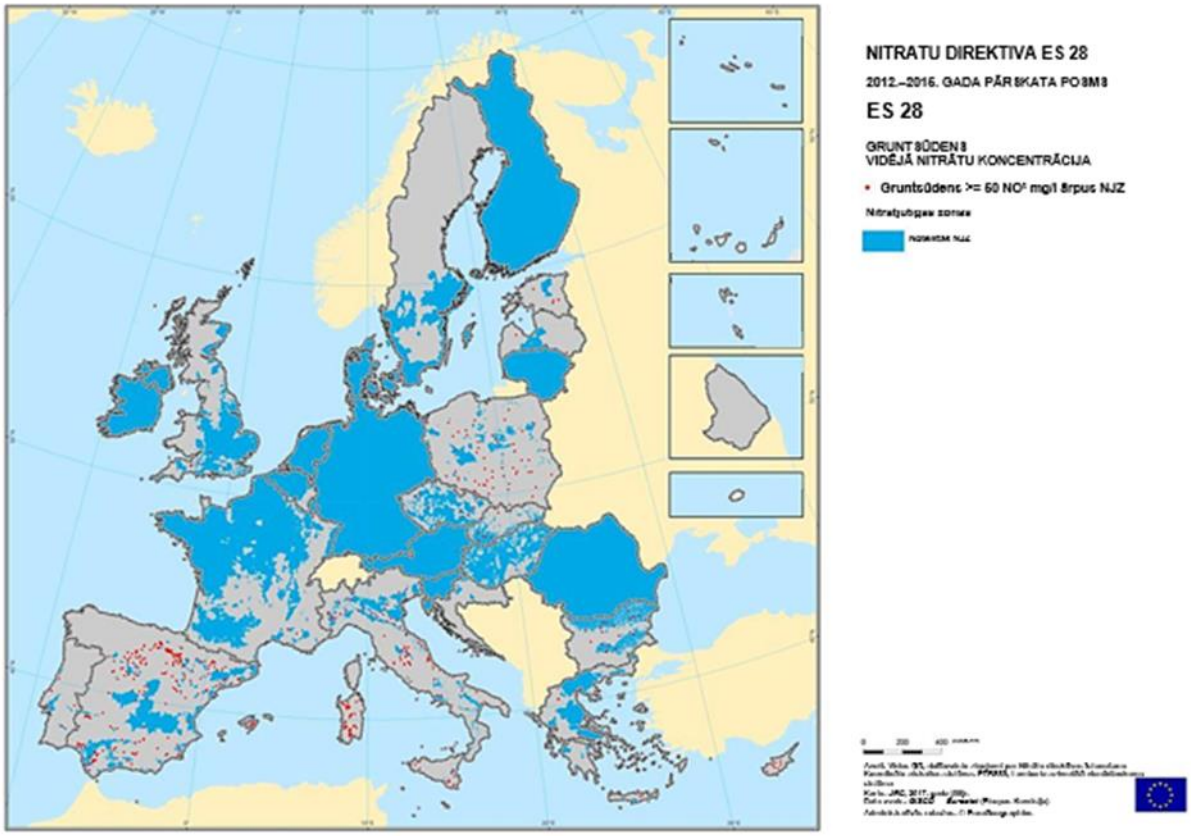
Taču paziņotā informācija liecina, ka dalībvalstu līmenī vēl ir tādas platības, kurās var notikt ūdens piesārņošanās, bet kuras nav iekļautas nevienā NJZ. Papildus tam dažās dalībvalstīs noteiktā teritorija aprobežojas tikai ar nelielu platību ap monitoringa stacijām, kā rezultātā noteiktā platība ir ļoti sadrumstalota un rodas šaubas par rīcības programmu iespējamo rezultativitāti. To ilustrē turpmāk tekstā iekļautā karte, kurā ir attēlota pašreizējā NJZ platība un gruntsūdens monitoringa stacijas, kurās nitrātu vidējā koncentrācija pārsniedz 50 mg/l. Taču, kā norādīts iepriekš, kritēriji, ko dalībvalstis izmanto zonu noteikšanai, bez gada vidējās koncentrācijas var ietvert arī citus parametrus.

40 Sk. dienestu darba dokumenta I sadaļas 14. attēlu.

41 Sk. dienestu darba dokumenta I sadaļas 15. attēlu.

42 Sk. dienestu darba dokumenta II sadaļas 25. tabulu un 18. karti.

43 ES teritorijas un lauksaimniecības platības procentuālo daļu, ko aizņem NJZ, ir aprēķinājis Kopīgais pētniecības centrs (*JRC*), ietverot arī to dalībvalstu platības, kuras piemēro direktīvas 3. panta 5. punktu, un izmantojot ĢIS slāņus, ko dalībvalstis iesniegušas šā ziņošanas uzdevuma ietvaros.

A karte. *Platība, ko aizņem noteiktās nitrātjutīgās zonas, un ārpus NJZ esošas gruntsūdens monitoringa stacijas, kurās nitrātu vidējā koncentrācija pārsniedz 50 mg/l, 2012.–2015. gads*[44]

6. RĪCĪBAS PROGRAMMAS

Dalībvalstīm ir jāizstrādā viena vai vairākas rīcības programmas, kuras piemēro noteiktajās jutīgajās zonās vai visā teritorijā. Rīcības programmas ietver vismaz tos pasākumus, kas minēti direktīvas II un III pielikumā. Vairākas dalībvalstis ir pieņēmušas reģionālas rīcības programmas.

Lielākā daļa dalībvalstu vai — dažās dalībvalstīs — reģionu 2012.–2015. gada pārskata periodā bija pieņēmuši jaunu vai pārskatītu rīcības programmu.

Rīcības programmās iekļautajiem pasākumiem ir izšķirīga nozīme lauksaimnieciskas izcelsmes nitrātu radītā ūdens piesārņojuma samazināšanā un turpmāka šāda piesārņojuma novēršanā. Viens no vissvarīgākajiem un grūtākajiem pasākumiem joprojām ir tādu mēslošanas standartu noteikšana, kuri nodrošinātu sabalansētu mēslošanu. Gandrīz visas dalībvalstis ir noteikušas slāpekļa kopējo daudzumu, ko atļauts lietot kultūraugu audzēšanā atkarībā no to veida. Dažas dalībvalstis ir noteikušas arī atļauto iestrādājamā fosfora daudzumu, un tam var būt ārkārtīgi liela nozīme eitrofikācijas pārvarēšanā un novēršanā. Tas, kā šie mēslošanas standarti tiek aprēķināti un paziņoti lauksaimniekiem, dažādās dalībvalstīs atšķiras. Tas, iespējams, ietekmē šā pasākuma rezultativitāti, jo tas skar kontroli un lauksaimnieku spēju izpildīt pienākumus.

[44] Kartē ir attēlots stāvoklis 2011.–2015. gadā; kopš tā laika var būt noteiktas vēl citas NJZ platības.

Vēl viens svarīgs aspekts, kam jāpievērš lielāka uzmanība, ir kūtsmēslu uzglabāšana. Lai gan visās dalībvalstīs ir noteikumi par kūtsmēslu uzglabāšanu, tostarp glabātuvju ietilpību, šajā jomā ir vajadzīga pastiprināta rīcība — cita starpā jāvāc vairāk informācijas par lauku saimniecībās pašlaik pieejamo glabātuvju ietilpību.

Dažās dalībvalstīs, kurās rīcības programmu piemēro visā teritorijā, galvenais uzdevums ir pasākumus piemērot tā, lai tie atbilstu dažādiem reģionos sastopamiem noslogojumiem un "karstajiem punktiem". Šajā nolūkā dažas dalībvalstis ir noteikušas platības, kurās rīcības programmā noteiktos pasākumus īsteno pastiprināti.

Aizvien vairāk dalībvalstu izvēlas dažus pasākumus vērst uz konkrētām lauku saimniecībām ar vissliktākajiem vidiskajiem rezultātiem (liela barības vielu slodze), savukārt saimniecībām ar labiem rezultātiem dod lielāku rīcības brīvību. Šī pieeja var būt pievilcīga, taču tā būs rezultatīva tikai tad, ja to papildinās skaidri vidiskie mērķi, stingri izpildes nodrošināšanas mehānismi un rūpīga barības vielu pārvaldības plānošana.

Komisija turpinās veikt atbilstošas darbības, lai nodrošinātu, ka šīs rīcības programmas ir kvalitatīvas un ka tajās paredzētie pasākumi ir atbilstoši un proporcionāli katrā dalībvalstī pastāvošajām ar ūdens kvalitāti saistītajām problēmām, cik vien labi to var panākt direktīvā paredzētās dalībvalstu rīcības brīvības robežās.

7. ŪDENS KVALITĀTES PROGNOZES

Metodes, ko dalībvalstis izmanto, lai novērtētu ūdens kvalitātes izmaiņas, ir pārsvarā balstītas uz tendenču analīzi, scenāriju novērtējumiem vai modelēšanu, ko dažkārt kombinē ar iepriekšējo un gaidāmo lauksaimniecības prakses izmaiņu analīzi. Tomēr šīm prognozēm piemīt nenoteiktība, kuras iemesls ir būtiskas atšķirības klimata un augsnes apstākļos un to ietekmē uz ūdens kvalitāti.

12 dalībvalstis un 2 reģioni prognozēja, ka nitrātu koncentrācija gruntsūdenī un virszemes ūdeņos turpinās samazināties, jo tiks īstenoti rīcības programmu pasākumi līdztekus vairākiem agrovides pasākumiem, kas iekļauti lauku attīstības programmās. Septiņas dalībvalstis un trīs reģioni nenāca klajā ar skaidru prognozi par ūdens kvalitāti nākotnē, piemēram, prognozēja, ka ūdens kvalitāte vienos ūdensobjektos uzlabosies, bet citos — pasliktināsies.

Trīs dalībvalstis (Horvātija, Grieķija un Portugāle) ziņojumā neiekļāva prognozi par ūdens kvalitāti. Kipra un Beļģija (Flandrija) paziņoja, ka prognozes nav iespējamas klimata apstākļu un hidroloģijas dēļ vai tāpēc, ka starp pasākumu īstenošanu un to rezultātiem paiet ilgs laiks.

8. ATKĀPES NO IEROBEŽOJUMA 170 KG N/HA GADĀ

Nitrātu direktīvā ir paredzēta iespēja atkāpties no maksimālā daudzuma, kas jutīgajās zonās ir 170 kg kūtsmēslu radītā slāpekļa uz hektāru gadā, ar nosacījumu, ka ir izpildīti direktīvas III pielikumā noteiktie objektīvie kritēriji un ka daudzumi, uz kuriem attiecas atkāpe, nekavē direktīvas mērķu sasniegšanu. Pārvaldības standarti, kas jāievēro lauksaimniekiem, kuri piemēro atkāpes, ir augstāki nekā rīcības programmu standarti un satur papildu pienākumus barības vielu plānošanas jomā un papildu ierobežojumus zemes apsaimniekošanas jomā.

Atkāpes piešķir ar Komisijas īstenošanas lēmumu, ko pieņem, pamatojoties uz atzinumu, kuru sniegusi Nitrātu komiteja, kas Komisijai palīdz direktīvas īstenošanā. 2015. gada beigās atkāpes bija spēkā sešās dalībvalstīs visā to teritorijā (Dānijā, Nīderlandē un Īrijā) vai dažos to reģionos (Flandrijas reģionā Beļģijā; Emīlijā-Romanjā, Lombardijā, Pjemontā un Veneto reģionā Itālijā; un Anglijā, Skotijā, Velsā un Ziemeļīrijā Apvienotajā Karalistē)[45].

9. PĀRKĀPUMA PROCEDŪRAS

2017. gada jūlijā bija ierosinātas astoņas pārkāpuma lietas pret septiņām dalībvalstīm: pret Franciju par nitrātjutīgo zonu (NJZ) noteikšanu, pret Grieķiju par NJZ un rīcības programmām (RP), pret Poliju par NJZ un RP, pret Slovākiju par monitoringu, NJZ un RP, pret Bulgāriju par RP, pret Vāciju par RP un pret Beļģiju (Valoniju) par RP.

Laikposmā no 2012. līdz 2015. gadam tika nosūtīti *EU Pilot* pieprasījumi četrām dalībvalstīm (Čehijas Republikai un Luksemburgai par RP, Igaunijai par NJZ un Spānijai par RP un NJZ). 2016.–2017. gadā *EU Pilot* pieprasījumus nosūtīja vēl trim dalībvalstīm (Nīderlandei par lēmumu par atkāpi un Dānijai un Apvienotajai Karalistei par RP).

10. SECINĀJUMI UN TURPMĀKIE PĀRBAUDĪJUMI

Dati par nitrātu koncentrāciju liecina, ka saldūdens un gruntsūdens kvalitāte 2012.–2015. gadā ir nedaudz uzlabojusies salīdzinājumā ar iepriekšējo (2008.–2011. g.) pārskata periodu. Tai pašā laikā situācija ES nav viendabīga — ir dalībvalstis, kurās rīcības programmas nes labus rezultātus, bet citās ir vajadzīgas papildu darbības piesārņojuma samazināšanai un novēršanai. Kopumā, lai arī ir panākts neliels progress, lauksaimniecības radītā pārmērīgā barības vielu slodze joprojām ir viens no lielākajiem noslogojumiem ūdens videi. Šī problēma jārisina, lai panāktu, ka ūdeņiem ir labs ekoloģiskais stāvoklis, kā noteikts ŪPD.

Līdzīgi kā iepriekšējā pārskata periodā, arī šajā periodā nevar izdarīt secinājumus par trofiskā stāvokļa izmaiņām, jo trūkst datu un atšķiras metodika, ko dalībvalstis izmanto eitrofikācijas novērtēšanai. Komisija uzskata, ka eitrofikācijas novērtēšanai būtu jāizmanto vienota metodika, lai panāktu, ka ūdens jomas tiesību akti tiek piemēroti saskanīgāk. Taču var secināt, ka eitrofikācijas problēmas joprojām pastāv daudzās teritorijās, piemēram, Baltijas jūrā.

2012.–2015. gadā gruntsūdens monitoringa intensitāte bija līdzīga kā 2008.–2011. gadā, taču ir palielinājies virszemes saldūdeņu monitoringa staciju skaits un blīvums. Dalībvalstīm būtu vairāk jāpievēršas virszemes sālsūdeņu monitoringam, jo paziņoto staciju kopskaits šajā pārskata periodā ir ievērojami sarucis.

Pūles ir jāvelta arī tam, lai nodrošinātu, ka monitoringa staciju mainība neietekmē ūdens kvalitātes tendenču noteikšanas precizitāti.

Turklāt dažās dalībvalstīs joprojām ir jāpiestrādā pie ūdens monitoringa nostiprināšanas. Tas var palīdzēt uzlabot to datu salīdzināmību, kas attiecas uz barības vielu radītā piesārņojuma apmēru un tendencēm, kā arī sniegt detalizētāku ES ūdeņu kvalitātes kopainu un nodrošināt, ka tiek atklāti visi piesārņotie ūdeņi.

[45] Sk. dienestu darba dokumenta V sadaļas 26. tabulu.

NJZ kopējā platība kopš 2012. gada palielinās. Taču dažās dalībvalstīs, lai nodrošinātu rīcības programmu rezultativitāti, NJZ noteikšana vēl jāuzlabo, lai tiktu iekļautas visas platības ar noteci ūdeņos, kurus tās tādējādi piesārņo.

Rīcības programmu kvalitāte kopumā ir uzlabojusies — ir paredzēti stingrāki pasākumi un ir uzlabotas metodikas līdzsvarotas mēslošanas panākšanai. Taču joprojām pastāv dažas problēmas. Piemēram, dažās dalībvalstīs, kurās rīcības programmu piemēro visā teritorijā, pasākumi ir atbilstoši jāpielāgo dažādiem reģionos sastopamiem noslogojumiem un "karstajiem punktiem". Rīcības programmas, kas dod iespēju lauku saimniecībās izmantot elastīgāku pieeju, var palielināt lauksaimnieku atbildību un iesaisti. Tomēr šī pieeja var sniegt rezultātus tikai tad, ja to papildina skaidri vidiskie mērķi un mērķvērtības kopā ar rezultatīvām lauksaimnieku konsultācijām un atbalstu tiem, lai tie varētu izvēlēties un īstenot pareizos pasākumus, stingrāki izpildes nodrošināšanas mehānismi un rūpīga barības vielu pārvaldības plānošana.

Viens no uzdevumiem ir saprast, kā pienācīgi ņemt vērā visas ievadītās barības vielas, tostarp tās, kas nāk no citiem avotiem, nevis minerālmēsliem un kūtsmēsliem, piemēram, no augsnes ielabotājiem, reģenerētā ūdens, kuru izmanto apūdeņošanai, un digestāta, kā arī barības vielas, kas jau atrodamas augsnē. Vēl viens uzdevums ir, sekmīgi pārvaldot kūtsmēslus, novērst barības vielu zudumus ūdenī un gaisā. Vienota metodika barības vielu izdalīšanās daudzuma aprēķināšanai un datu vākšanai varētu dot iespēju saskanīgāk aplēst barības vielu bilances un rezultatīvāk izmantot kūtsmēslu izcelsmes barības vielas.

Lielāka uzmanība ir jāvelta jautājumam par to, kā apvienot pētniecību ar inovāciju, lai rastu risinājumus dažām konstatētajām problēmām. ES pētniecības projekti var sniegt atziņas, ko varētu izmantot, lai izveidotu vienotu metodiku saskanīgākai eitrofikācijas novērtēšanai, nostiprinātu ūdens kvalitātes monitoringu, piemēram, ar mūsdienīgiem monitoringa rīkiem, un izstrādātu rezultatīvas rīcības programmas.

Dažās dalībvalstīs turpinās centieni izstrādāt novatoriskas kūtsmēslu apstrādes tehnoloģijas. Atbilstoši Rīcības plānam pārejai uz aprites ekonomiku šīs daudzsološās norises sniedz iespēju mudināt izmantot pārstrādātas barības vielas, kas var aizstāt primārās barības vielas. Galvenais uzdevums ir iegūt tādus pārstrādātus produktus, kuru sniegums vides un lauksaimniecības jomā būtu vismaz tāds pats kā primārajām barības vielām, ko tie aizstāj.

Turklāt, kā norādīts Komisijas dienestu darba dokumentā "Lauksaimniecība un ilgtspējīga ūdens apsaimniekošana ES" ("Agriculture and Sustainable Water Management in the EU")[46], ir jāuzlabo pārvaldība, jāpastiprina dialogs un jāveic kopīgi koordinētas darbības starp visām attiecīgajām ieinteresētajām personām (lauksaimniecības un vides iestādēm, lauksaimniekiem, ūdenssaimniecības uzņēmumiem un ūdens lietotājiem utt.). Šajā saistībā arī "Rīcības plānā dabai, cilvēkam un ekonomikai" ("Action Plan for nature, people and the economy")[47] dalībvalstis tiek aicinātas uzlabot sinerģiju starp dabas direktīvām un Nitrātu direktīvu.

[46] SWD(2017) 153 *final*: https://circabc.europa.eu/sd/a/abff972e-203a-4b4e-b42e-a0f291d3fdf9/SWD_2017_EN_V4_P1_885057.pdf.

[47] SWD(2017) 139 final: http://ec.europa.eu/environment/nature/legislation/fitness_check/action_plan/factsheets_en.pdf.

Visbeidzot, lai palielinātu pārredzamību, nodrošinātu, ka tiek iesniegti koncentrētāki ziņojumi, un samazinātu administratīvo slogu, Komisija veiks nepieciešamās darbības saistībā ar ziņojumu "Kā pilnveidot ziņošanas darbības vides jomā"[48].

[48] COM(2017) 312 *final*: http://ec.europa.eu/environment/legal/reporting/pdf/action_plan_env_issues.pdf.